

ABONAMENTUL
 Pe un an 24 Cor.
 Pe o jum. de an 12 „
 Pe trei luni . . . 6 „
 Pentru România şi străinătate:
 Pe un an 40 lei.
 Pe o jum. de an 20 „

TELEFON Nr. 236.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

REDAŢIA
 ŞI **ADMINISTRAŢIA**
 Str. Prundului Nr. 15

INSERATELE
 se primesc la administraŢia. Preţul după tariful şi învalială.

Manuscrisele nu se învapoiasc.

Scrisoare din Budapesta.

Emoţii şi sbuciumări. — La Universitate. — Războiul şi opinia publică. — Indignarea presei maghiare contra celei austriace şi noi.

— 20/XII. 1914.

Alternând între o frământare nervoasă, neliniştită, apăsătoare şi între o degeajare bolnavă, capitala îşi urmează viaţa bogată în emoţii sub povara războiului. Uită pe moment grozăviile celei mai uriaşe lupte, ca să se dedea la mări şi vişuri de victorie în cafelele şi localurile publice; trezită pe urmă ca mână la cruzimea realităţii, vânează ştiri sensaţionale, menţionează cu mândrie succesele şi la proxima ocazie zimbete sceptic citind comentariile comunicatelor oficiale, adeseori atât de laconice.

Dacă mi-e permis, să fac o comparaţie a-şi asemenea o cur om bolnav, pe care îl roade un cancer ascut; durerea amorţite sub efectul narcoticelelor, revine însă cu atât mai străpunghitoare, obindă întreg organismul. Zimbete la razele câldutele unei prime stări de convescentă, îşi revine aspectul obişnuit, ca trecând uneori în adevărate deliruri, să se reculească cu atât mai greu. Această stare agitată sufletească s'a reliefat cu deosebire cu prilejul ocupării şi apoi a evacuării Belgradului.

Războiul aduce zgudulir simptoare în toate manifestările culturale, ştiinţifice şi economice. Stagnează totul. **Oricărei se vede ar-aduce bărbăţii noştri de-aşcoală, totul activitatea Universităţii;** nu poate fi ca în timpuri normale. În mijlocul incendiului furios şi nebun, care a învaluit lumea întreagă într-o mare de flăcări, cari false ameţitoare, se mistue tot ce a produs genul omenirii cu o muncă stăruitoare, de veacuri, e imposibil ca să te mai poţi concentra la studii şi la cercetări ştiinţifice din laboratoriu, cari reclamează multă linişte sufletească.

Da linişte sufletească! Ce utopie! A fi azi liniştit şi calm e aproape identic cu imposibilul. Şi totuşi Universitatea funcţionează. Atât profesorii cât şi studenţii fac o muncă aşezând impută. Nu mai vezi în profesori dragostea şi entuziasmul, cu care altădată ne înălţau în secretele ştiinţii. Studenţii nu mai discută chestii de ştiinţă, de artă, de literatură. Alte sunt chestiile, cari dominesc absolutistic toată fiinţa lor, chestii de actualitate, războiul.

Ne întănim dimineaţa la dejun şi cu gazetele de dimineaţă în mână discutăm cu aprindere. Unii pesimişti, alţii mai optimişti. Comentând comunicatele oficiale ajungem la fel de fel de con-

cluzii. În toamă ca şi celelalte popoare beligerante, şi noi aruncăm sloşci priviri în viitorul necunoscut. Înaintea ochilor noştri sufleteşti, pe un fond îndepărtat, neclar, se desprind imagini frumoase, ademenitoare, care ne vrăjesc cu flinţa lor »dureros de dulce«. O toropeală plăcută ia în stăpânire nervii noştri şi ne lăsam pradă umorului reverii, nutrite de speranţe mari şi juste. Da, speranţei Speranţă avem şi nu ne-o poate smulge nimeni... ori cât ar fi Ruşii de mulţi!

Un coleg mai puţin visător ne anunţă că trebuie să plecăm. Oricât de bizar şi de nenatural ni se pare, ne executăm şi plecăm. Profesorul vorbeşte grav şi poste ca şi forţat. E greu, şi apoi parcă nici nu-şi dă silinţa să trezească în noi interes faţă de materii, care altădată ne-ar fi captivat. Totuşi e adevărat, că „Inter arma silent Musae“.

Capitala, privită ca centrul principal al pulsaţiunilor unui stat, prezintă totdeauna un deosebit interes, putând să tragi concluziuni din viaţa ei asupra maximului contribuitor de cultură al respectivului popor. Cu atât mai mult va fi evident lucrul acesta, s'ar crede, în timpurile grele, pe cari le trăim. Ciudat însă, aspectul ei inoeseobi în viaţa publică, e cu totul contra-dictor la aceea- ce numim întunecat, greu. Te întrebi, oare pe oamenii acestia nu i-a atins războiul, oare sutele de mii, cari luptă în tranşee, morţii, răniţii, şi mulţimea refugiaţilor nu-i supără?

A fost un timp, când erau »en vogue« rănii, când jidanii polonezi şi nemţii galicien erau priviţi cu curiozitate compătimitoare, cu privire, care parca spunea: Sărmanii de voi, o să vă ajutăm, voi sunteţi acei, cărora v'a revenit partea cea mai grea în lupta pentru fericirea noastră a tuturor.

Da, au fost vremuri, când elita societăţii se imbulzea la servicii de samariteni, când dame elegante cu adevărată dragoste de surori îngrijeau rănii. Dar azi nu mai sunt moderni aceşti eroi nespălaţi, cum observă cu mult spirit un cotidian. Se vede, e în firea orăşenilor nestatornicia aceasta, uşurinţa de a privi lucrurile, precum e în firea lor a fi totdeauna naivi şi sceptici. Azi se entuziasmează de vitejiiie cutăror regimente ungureşti, crezând orbii în invingere, ca mâine să comenteze sceptic şi cele mai evidente victorii.

Cafenelele, ca oricând altădată în oraşul acesta veştit prin viaţa intensă de cafeana, sunt tixite; teatrele şi orfeele cu taxe scăzute şi cu un repertoriu de asemeni scăzut, sunt frecventate. Iar viaţa pe străzi curge zgomotoasă în ritmu-i monotone, întrerupt doar la intervaluri de tipătură cameloşilor vestind ediţii speciale. E asta o adevărată exploatare a publicului. Din cele mai mici evenimente se scoot ediţii speciale, şi pornind din capul bulevardului, ca-

melotul alegă răcnind exasperat. Eşti slab de inger, ai înfundat-o, adevărat înfundat mâna în buzunar, ca să scoţi obicinuiii 6 fleri. Arunci o privire re-pede parcă cu silială, să vezi, ce s'a întâmplat. 150 mii de prizonieri ruşi; dar bine, atunci s'a dat deciziya, războiul e sfârşit. Când eşti în culmea entuziasmului observi, da, 150 mii, dar dela începutul campaniei.

Cred, că vă pot aduce o deosebită satisfacţie mândriei naţionale, dacă amintesc de o deosebită atenţiune ce se dă României în toate straturile societăţii. Publicul e deplin convins de importantul rol, ce-l joacă şi-l va juca în confederaţiunea europeană, România, urmând o politică înţeleaptă şi chibzuită.

Cu toate că între popoarele mornarhiei, care uitând de micile frecvări interne din timp de pace, există cea mai perfectă concordie şi solidaritate, totuşi am observat în timpul din urmă nişte reproşuri îndreptăţite şi energice, pe care le face presa maghiară ziarelor austriace, cari ignorează cu totul meritele şi jertfele aduse de poporul maghiar, vorbind numai de armata austriacă. E just. Acum însă e rândul nostru să arătăm, că o parte din presa maghiară procedează necoresct cu noi, Românil.

În zilele din urmă modestii scriitori ai acestor rânduri am avut parte de o mare bucurie şi mândrie naţională.

Ne preambulăm tăcuţi şi gânditori pe un bulevard. Ne strecurăm neobservaţi printre mulţimea de lume elegantă, dame fardate, fără griji şi cu'n aer de îngămfare fără margini. Gândurile noastre sburau departe în Ardeal şi ne a cuprins o nostalgie nemărginită.

Ne simţiam atât de strelni în valvortelul acesta ameţitor. Era un gol grozav în sufletul nostru. La un moment dat a trebuit să ne oprim. Nu puteam trece de imbulzeala de oameni, cari citeau lacom. Era vitrina unui jurnal. Am ridicat şi noi ochii şi am cetit. Litere mari, roşii, vesteau invingerea noastră. Ceteiud comunicatul oficial cel mai nou, un val de sânge ne-a năvălîit în creier. Tremuram de-o plăcută emoţie, când am văzut, că regimentul de infanterie Nr. 31 din Sibiu aproape curat românesc a câştigat lauri eterne pe câmpul de luptă, luând cu asalt oraşul Erzedborz.

Mândria noastră a fost nemărginită, fiindcă comunele noastre natale se aflau în cercul de recrutare al Reg. 31 din Sibiu. Va să zică am avut fericirea să-i vedem pe cei mai de aproape ai noştri, rude şi consăteni câştigând merite strălucite pe câmpul de luptă, merite, cari au fost apreciate de Höfer în lapidarul său comunicat.

Dimineaţa următoare, cetind »Pesti Hirlap« am fost crunt lovit în sentimentul nostru de dreptate şi mândrie,

văzând, că numitul ziar, aducând elogiul acestui brav regiment, spune că în el servesc numai săcui şi saşi. Vă puţai închipul, ce deceptil grozave am avut, când nerăbdători să vedem în foile din capitală recunoscută vitejia exemplară a elementului românesc, am făcut această dureroaşă experienţă.

Cu toate acestea soldaţi Români nu descurajaţi! Meritele voastre sunt recunoscute de factorii competenţi. Noi ştim, că luptaţi ca lei, că vă vărşaţi sângele ca un sacrificiu demn de înaltaşii voştri. Pădurea de modeste cruci de lemn din sinistrele şi întunecatele câmpii ale Galiciei, văduvele şi orfanii voştri, cari au rămas fără sprinjin, mamele Române, cari au pierdut fii lor scumpi în focul ucigător al şrapnelor, vor dovedi, că Români şi-au făcut datoria.

Petru Drăgăis, student în litere.

Octavian C. Puşcariu, student în medicină.

Semicentenarul reînfiinţării Mitropoliei ortodoxe române.

Astăzi, în 24 Dec. st. n. se îm-pinesc 50 de ani dela reînfiinţarea Mitropoliei ortodoxe române, reînfiinţare datorită sfurtărilor litanice ale Marelui Mitropolit Andreiu bar. de Şaguna, care şi-a jertfit viaţa pentru a-şi vedea redobândite pentru biserica sa vechile libertăţi bisericăşti, de a căror binefacere se bucură generaţiile de azi.

Pătruns de importanţa acestei aniversări semicentenary organul Mitropoliei ortodoxe române »Tel. Rom.« a scos un număr festiv, în care se face istoricul luptelor date în jurul reînfiinţării acestui epocal eveniment în viaţa poporului românesc.

Din articolul aniversar publicat în fruntea nrului de azi al »Tel. Rom.« de distinsul protopop al Sălîştei, Dr. Ioan Lupaş, reţinem următoarele părţi:

... Cu credinţa au aşteptat, cu înfocare au dorit biruinţa dreptăţii pentru biserica noastră toţi acei umiliţi preoţi şi ţărani din Ardeal, cari în cursul veacului al XVIII-lea au înfrunat toate primejdii, toate ameninţările şi toate ispitele, în mreşle cărora volau cei puternici să prindă sufletul lor, desfiinţându-le biserica, în care se adăpostise de veacuri acest suflet şi cercând să introducă oarecari modificări în legea lor strămoşescă. Va rămănea totdeauna un titlu de glorie, o dovadă

binegrăitoare despre tăria de voinţă şi de caracter a poporului nostru felul, cum a ştiut să-şi apere, cu preţul a-tător jertfe şi suferinţe, comora cea mai sfântă a sufletului său: credinţa străbună. Lipsiţi de conducere bisericăscă, ierarhia lor văduvită şi destrămată, lăsaşi cu toţii pradă încercărilor de proselitism religios, când aceste încercări se intenţiau, ţărani simpli şi preoţi smeriţi dela sate aşterneau pe hârţile, în următoarele cuvinte inspirate, hotărârea lor nestrămutată: »Noi şi biserica noastră, întru care ne-am născut prin sfântul botez, întru care credem şi nădăjduim iertarea păcatelor şi viaţa de veci să dobândim, pe această credinţă a părinţilor noştri vrem să stăm neclintiţi în veci, de care sfântă credinţă nici sabia, nici focul, nici goana, nici chinurile, nici foamea, nici moartea să nu ne poată despărţi...

Admirabila rezistenţă a poporului nostru şi necurmatele petiţii înaintate în numele lui, la locurile mai înalte, avură drept rezultat restaurarea episcopiei la 1761, dar într-o formă, care nu putea să-l mulţumească de ajuns pe cei ce suspinau mai mult de 60 de ani după pierduta lor mitropolie şi ierarhie naţională. Deşi cei 4 episcopi sărbi (Novacovic, Chirilovic, Nichitiş şi Adamovic), cari s'au succedat până la 1796, s'au silit să aducă iarăşi în bună rânduală biserica ortodoxă română din Ardeal, totuş prindea rădăcinii bănuiala, că ei, sau stăpânii lor din Carloviţ, au făcut din această biserică »un obiect de arândă«, cum spunea mai târziu Şaguna. Această bănuială nu era lipsită de orice temei, dupăcum se poate vedea din petiţiile unor candidaţi sărbi, cari cereau episcopcia ardelenă, în chip de răsplată pentru danşii, în schimbul unor merite foarte curioase. Aşa în vacanţa dela 1796—1810 un episcop sârb din Banat cerea să fie numit administrator al episcopiei ardelenă, fiindcă în timpul războiului contra Turcilor s'a bolnăvit de reumatism, iar mai târziu altul cerea episcopcia vacantă pentru sine sub cuvânt, că a stat 13 luni de zile în Viena, cheltuiindu-şi toată averea şi mai făcând şi datorii.

Pentru a scăpa biserica ortodoxă română din Ardeal de această situaţie umilitoare, nu putea fi de ajuns răvna, lipsită de energie, a episcopului Vasile Moga, ci se cereau aci cunoştinţele vaste, agerimea minţii şi a condeiaului, puterea de muncă şi perseverenţa ne-

† Grigoriu Boca.

În prima August a. c. întorcându-mă din Bistriţă dela fiul meu Ioan Cotuţiu, locotenent la regimentul 63, pe care voiam să-l mai vedem odată cu toată familia, înainte de a porni pe câmpul de luptă, în Călanul mic, pe unde trebuia să trecem, ne eşi înaintea nepotul Grigoriu Boca, dirigent la filiala »Tibleşaneic«, exprimându-şi tucuria, că poate să intru-nească în casa sa o parte însemnată din familiei săi înainte de a părăsi sau—precum sis-el—înainte de a o lăsa pustie. Erau acolo fraţii săi Pompei şi Ioan, Valintin pornise cu câteva zile mai înainte la Bistriţă, dar Vasile era în Cluj. Tocmai atunci a fost scos şi el acasă aducând acolo pe mireasa sa şi pe părinţii ei.

Era atât de cu voie, ca şi când nu ar fi trebuit să pornească la bătaie, ci că ne-ar fi adunat la nunţă, care în adevăr era să se întâmple cu opt zile mai târziu, era ca şi cum ne-am fi adunat numai pentru ospăţ şi nu pentru a ne despărţi pentru veci.

Era mândru când ne comunică că el va fi stegariul regimentului şi zicea: »nici mort nu mi-l vor lua din mână!«

La opt zile i-am cercetat din nou

în Bistriţă, şi nealându-i la cvartir i-am căutat la căsarmă. Un ofiţer îmi promise că mi-l trimite în curând, şi după puţin aşteptare săruse trei ofiţeri în uniforme noui, dintre cari cel din mijloc era Grigoriu Boca.

Mai înalt ca colegii săi cu capul, era atât de frumos şi chipeş, de credea că e o mireasă pe care o duci la altar.

Ne salută militareşte şi-mi zise: »şai unchiule că sânt zdravani stegariu, încât şi moartea să poate teme de mine?«

Era întru adevăr cel mai volac întru toţi, plin de viaţă cu faţa-i pururea surăzătoare, nicl că cuteza-i a te cugota la moarte. Din cauza această toţi să interesau să-l cunoască pe stegariul regimentului, însuşi colonelul i-a prezentat soţiei sale şi i-a felicitat, iar ofiţerii i-au dat un banchet.

În 11 August întorcându-mă dela Dej şi sfând că trece primul transport către Cluj, i-am aşteptat în gara Reteag dîpreună cu fraţele lui Grigoriu, Dr Ioan Boca director la »Tibleşana« în Reteag. Trenul să opri, şi lumea multă ce aştepta pe-peron isbucneşte în ovăţiuni. Toţi alegă la tren şi îndată ce să iवेश Grigoriu Boca este aclamat, toţi alegă să-i strângă mâna, căci era foarte iubit de toţi fără dsebire de naţionalitate. El resalută cu

vialitate, să ţine tare ca o stăncă, şi nici în momentul când locotenentul Ioan Cotuţiu presintă pe logodnica lui colonelului, şi acela felicitându-l o îmbărbătească zicând că cel mult în şase săptămână să va reinţoarce, Grigoriu nu s-a emoţionat, ci şi-a păstrat curajul de soldat.

De atunci nu i-am mai văzut. Ni-a scris după opt zile din Marmatja, şi de atunci nu am primit nici o ştire directă. Se răspândiseră însă veşti deosebite despre Grigoriu Boca.

Unii ziceau că a murit în mod eroic, alţii că a fost rănit, aşa că prin Bistriţă, Dej, Năsăud şi Beclean, s'ar vorbea numai de Grigoriu Boca. Prin 12 Septembrie am primit o scrisoare dela fiul meu Ioan, că el s'a întors bolnav de pe câmpul de luptă în 8 Septembrie la trei oare dimineaţa, iar pe vârlul său Grigore i-a lăst sănătos la Grodek. Ne-a cauzat mare bucurie această ştire şi credeaam că el va scăpa, dar pe la mijlocul lui Octobrie fiul meu Ioan vine acasă cu trista ştire că Grigoriu a căzut mort la 8 Septembrie p. m.

Ce durere pentru toţi! Mai târziu a venit soldatul Vasile Moroşan din Ding acasă rănit la un picior, şi ne descrie moartea lui Grigoriu Boca în modul următoriu:

»În 8 Septembrie des de dimineaţă

eram pe câmpul de luptă dela Grodek în o pădure înspre satul Liube Male, când deodată începură detunăturile de tunuri şi ropăituri de puşti din partea ruşilor, cari au ţinut continu până a doua zi seara. Noi ne-am ţinut cu putere, dar ei flind mulţi ne-au rărit. Noaptea ne-am străns la olaltă şi un fecior de pe valea Someşului de către Rodna ne spune că »stegariul Grigoriu Boca lovit de un glonţ de mitralieză prin foale a căzut, şi el i-a văzut cum şi-a rupt cămaşa şi şi-a legat rana. Văzându-mă mi-a făcut semn cu o mână să merg la el, iar cu cealaltă strângea frunze şi ramuri şi acoperea stegaul. Văzând însă că vine inimicul mă temeama a merge, atunci el a strigat tare: »vino încoace«. Eu m'am apropiat şi mi-a zise: »Ia cujeica asta şi o trage după tine, că dacă am căzut eu barem ea să scape«.

A doua zi după luptă locotenentul Pop, şi el Someşan, ne-a luat pe doisprezece feciori, — spune Moroşan, — şi am mers unde ne-a arătat feciorul acela. Acolo am aflat pe Grigoriu Boca mort legat cu cămaşa, lângă el pe locotenentul Wohl şi Aligazi. Am făcut o groapă şi i-am îngropat pe toţi trei, eu cu un cuţit de-al tunarilor pe care i-am aflat în apropiere le-am făcut o cruce şi am pus'o la mormânt, iar locotenentul Pop i-a plâns cu duloşie, ca un adevărat frate.

Grigoriu Boca s'a născut în Călanul mic comitatul Solnoc-Doboca la anul 1885 în 2 Martie ca al treilea fiu al învăţătorului Ioan Boca, a absolvent gimnazial în Năsăud, după absolvire şi-a făcut anul de voluntari cu planul de a rămănea în miliţie. După facerea examenului însă nu a rămas acolo, pentru că tatăl său, un bun econom şi om cruţătoriu, cu ajutorul fiului său Ioan înfiinţează institutul »Tibleşana« şi pe Grigoriu Pa trimis în Cluj la academia comercială. În anul 1908 Ioan Boca bătrânul, directorul institutului moare, iar banca »Tibleşana« s'a mutat sediul în Reteag, rămănea în Călan numai o filială, la care Grigoriu Boca e ales dirigent unde a servit spre mulţămirea tuturor până la plecarea sa pe câmpul de luptă.

Vinind legea lui Apponyi şi Călanul neavând şcoală el se pune în fruntea poporului şi cu ajutorul »Tibleşanei« a edificat în anul 1910 o şcoală, care rivalizează cu şcolile de oraş. Tot în acel an a înfiinţat în Călan o reuniune de conzum, în acel timp s'a înfiinţat la Beclean un despărţământ al Asociaţiunei, iar a doua agentură a cercului, a fost în Călan, acare conduceătoriu a fost tînărul Boca.

Războiul, cea mai crudă dintre toate epidemile omenişti care seceră în primul rând floarea omenimii, se

Intrecută a anul arhieru, cum a fost Șaguna, care a luat căma bisericii noastre tocmai la momentul potrivit. »Der rechte Mann zur rechten Zeit«.

In punctul 2 al programului național din 1848 »națiunea română pretinde, ca biserica română, fără distincțiune de confesiune, să fie și să rămână liberă, independentă de oricare altă biserică; egală în drepturi și foloase cu celelalte biserici ale Transilvaniei. Ea cere restabilirea Mitropoliei române și a Sinodului general anual după vechiul drept, în care Sinod să fie deputați bisericesti și mirenesți. In acelaș sinod să se aleagă și episcopii românești liber, prin majoritatea voturilor, fără candidațiune«.

Din felul cum e stilizat acest punct de program național, se vede, că Românii ardeleni, lăsând pentru moment la o parte deosebiriile confesionale, cari li învrăjbisera atât de rău timp de un secol și jumătate, s'au gândit la restaurarea vechii mitropolii române ortodoxe, care mai ales în secolul XVI și XVII izbutise a crea un fel de pavăză și garanță a unității naționale pentru toți Românii.

— Sărășitul în n-rul viitor. —

SITUAȚIA pe câmpul de războiu.

Asi dimineață am primit dela biroul de presă al prim-ministrului următoarele comunicate oficiale telegrafice:

In nordul monarhiei.

Budapesta 23 Dec. n. Din marelle cartier al nostru se comunică oficial cu data de azi :

Operațiunile noastre în Carpați se desfășură favorabil. Am respins încercările Rusilor de a ne ataca la Voloc (Volocz), în regiunea râului Latorca. La Fenyvesvölgy, pe cursul superior al râului Ung, trupele noastre au făcut eri prizonieri 300 de Ruși și au continuat să înainteze. Ofensiva noastră în direcția Liska spre nordost dela pasul Lupkov a câștigat teren.

Comunicatul oficial rusesc datat din 18 Dec. n. conține între altele, că pe acest front au făcut Rușii prizonieri 3000 de soldați de-ai noștri capturându-ne tunuri și mitralieze. Această afirmație a comunicatului rusesc e un simplu svon, deoarece trupele noastre de aici au pierdut cu totul, cu morți răniți și diparuți cu tot, 2 ofițeri, și 3014 de soldați. Dar nici un tun și nici o mitralieză de-a noastră n-a căzut în mâinile dușmanului.

Luptele de lângă Krosno-Iaslou-Tuchon, precum și cele din regiunea cursului inferior al Dunajecaului continuă încă. Pe valea acestui râu Rușii și-au reînnoit eri noaptea atacurile, dar fără succes, căci au suferit pierderi. Pe valea Nidei luptele țin încă și acum. In apropierea gurilor acestui râu focul nostru a aprins podul, pe care Rușii l-au

pare că în șirul poporului Român produce cel mai cumpit dezastru, și cu deosebire la țară. Acolo avem mai puțin oameni și pe aceștia ni seceră războiul.

Prin moartea lui Gregorlu Boca »Tibșana« a pierdut un om de neînlocuit, comuna Calanul mic pe adevăratul conducător, valea Tibșesului pe bunul și simpaticul director, iar neamul românesc pe devotatul său fiu.

Moartea lui Gregorlu Boca ilustrează în lumină adevărată, devotamentul românului pentru tron și patrie. El să luptă cu moartea, dar li preocupă mai mult salvarea steagului!

Steagul strălucescă, pentru el trăim Țara să trăiască pentru ea murim!

Așa trăiește și așa moare Românul.

Dare-ar cerul, ca pe urma patriotismului calumnat, și acum dovedit, să răsară și pentru Românii adevărate dreptate și egalitate.

Astăzi scumpul nostru stegar își doarme somnul etern în pădurea dela Liube Male, și nu-l mai conturbă sgomotul luptelor îngrozitoare.

Dormi în pace suflet bun, iar noi cel ce te-am cunoscut te vom iubi și dincolo de mormânt.

Unchiul.

aruncat peste Vistula. Spre sud dela Tomason trupele noastre au respins atacurile de noapte ale regimentelor din Caucauz. Luptele, pe cari aliații noștri le-au început pentru raioanele Ranka și Baura continuă încă. Astfel pe întreg frontul e o nouă luptă în curs.

General de divizie Hôfer, locțiitorul șefului de stat major.

Pe frontul anglo-franco-ruso-german.

Berlin 23 Dec. n. Din marelle cartier general german se comunică oficial cu data de azi :

Atacurile îndreptate în contra noastră în Duenne, în apropiere de Lombartzyde și spre sud dela Bicschote, le-au respins trupele noastre cu ușurință. Lângă Richebourg și L'Avoue trupele noastre au scos iarăș pe Englezi din pozițiile lor. Trupele germane și-au menținut și și-au întărit toate pozițiile cucerite dela Englezi între Richebourg și canalul D'Aire a Labasse, cu toate atacurile și încercările acestor din urmă de a le relua. Incepând din 20 Dec. n. am făcut prizonieri 750 de Indieni și englezi și am capturat 5 mitralieze și 5 puitoare de mine. In împrejurimile taberei dela Chalons dușmanul a dezvoltat o activitate vioaie. Atacurile, pe cari Francezii le-au îndreptat în contra noastră la Perthes și Souaien, spre nord dela Sillery și spre sudost dela Reims, le-am respins cauzând dușmanului, în unele puncte pierderi foarte grele.

In Prusia de ost și vest situația e neschimbată.

Luptăm și pe mai departe pentru raioanele Beura și Ranka. Și pe țărmul drept al Pilicei a rămas situația neschimbată.

Lupta navală din marea adriatică.

Budapesta 23 Dec. n. Comandamentul marinei austro-ungare comunică oficial:

Submarinul francez »Curie« a fost luat sub foc de către bateriile noastre de pe țărm precum și de către vasele noastre de ecleraj. După un foc scurt din partea noastră, »Curie«, a fost scufundat fără ca să mai aibă timp de atac. Ne-a reușit să salvăm pe comandantul vasului, precum și 26 de matrozi, pe cari i am făcut apoi prizonieri. Numai secundul lipsește. Submarinul nostru Nr. »XII«, al cărui comandant e sublocotenentul de marină Egon Lerch, a atacat în strâmtoarea dela Otranto flota franceză, care consta din 16 unități mari și a aruncat două torpile asupra vasului comandant Courbet; amândouă loviturile au nimerit. Faptul acesta a provocat confuzie între vasele dușmane. Apropierea prea mare, care putea să devină periculoasă pentru noi a vaselor dușmane, precum și undularea violentă a mării, apoi timpul nefavorabil l'au împiedecat pe acest submarin de-a câștiga ceva știre mai de-aproape despre soartea vasului atacat.

La acest comunicat biroul de presă al prim-ministrului adaugă următoarea notiță:

Flota franceză are 4 vase dreadnought tip Courbet, și anume: »Jean Bart«, »Courbet«, »France« și »Paris«. Toate acestea sunt din șirul dreadnoughturilor în curând construite și au fost predate destinației în anii 1911 și 1912. Au un tonaj de 23.467 de tone și o viteză maximă de 20—22 de noduri. Armamentul se compune din 12 tunuri calibru: 305, 22 de tunuri calibru: 14, 4 tunuri calibru: 47 și 2 aparate de aruncat torpile. Pe vasul, asupra cărui submarinul nostru Nr. XII a aruncat torpilele, se afla, probabil, și vice-amiralul Boue de Lapeyrere, comandantul flotei franceze.

Echipajul fiecărui vas e cam 1100 de matrozi. Submarinul »Curie« se ține de submarinele, cari formează secția modernă a flotei franceze și cari s'au construit între anii 1910 și 1913. Submarinul »Curie« avea un deplasament de 400 de tone la suprafața apei și 550 de tone sub apă. El a fost înzestrat cu două aparate de aruncat torpile, avea un motor de 840 cai putere având viteză maximă de 14 noduri la suprafața apei și 8—9 noduri sub apă.

Raza cercului său de operații era pe lângă un drum de zece noduri cam 1400 de miluri marine.

Un muzeu militar român.

București 22 Dec. n.

Comitetul pentru înființarea unui muzeu militar român comitet format din d-nii Tzigara-Samurcaș, V. Pârvan și maior Rosetti, au adresat către publicul românesc apelul pe care îl dăm mai jos :

Prin înaltul Decret Nr. 1789 din 12 Aprilie 1914, s'are înființat o Secțiune militară a muzeului național.

In raportul său către Majestatea Sa Regele, d. ministru de războiu motiva astfel înființarea acestui muzeu :

»Un neam nu poate avea cunoștință de sine decât dacă își cunoaște trecutul. Acest trecut se cunoaște din rămășițele lăuate de înaintași. Aceste moșteniri se pot clasa în două mari categorii: pe deoparte acele scrise, iar pe de alta obiectele și instrumentele, ce ne înfățișează trecutul și ne fac să pricepem mai bine cele spuse de istoria scrisă.

Dacă resimțim lipsa în ce privește documentele din categoria întâiu, ele sunt încă mult mai considerabile pentru cele de al doilea fel. In adevăr muzeele — în care se păstrează acest soi de documente — abia au început a lua ființă la noi. Colecțiile lor sunt departe de a fi bogate. Iar pentru unele soluri de activitate nu avem deloc muzeu sau dacă ele există, sunt absolut inaccesibile pentru public. Astfel este muzeul zis al artileriei la arsenalul armatei.

In muzeele moderne, mai ales când colecțiile fiecărui gen nu sunt prea mari, se caută a se grupa la un loc felurile specialității, pentru a înfățișa în chip parali evoluția diferitelor genuri de activități ale unui popor.

La noi simțindu-se nevoia creării unui asemenea muzeu s'a și început chiar clădirea unui local la șoseaua Kisseleff din București, dar nu s'a prevăzut până acum decât formarea secțiunilor artistice și istorice. Ele însă nu pot prezenta complet trecutul nostru și vor trebui să fie urmate și de alte secțiuni. Printre acestea, una din cele ce se impunea să fie înființată mai curând este cea militară, pentru că dezvoltarea noastră istorică a fost dominată de viața ostășească și războaiele din trecutul nostru în primul rând ne-au făcut ceace suntem azi.

Materialele de care am putea, dispune pentru organizarea acestei secțiuni ar fi următorul :

- Cel aflat la muzeu de antichități (arme din epoca pietrel, piese de arme române și câteva românești);
- Cel aflat la muzeul de artilerie (arsenalul armatei);
- Obiectele răslețe aflate azi la particulari, dar care desigur s'ar da muzeului odată ce er fi cunoscute de public;
- Trofeele luate în 1877—78 și în expediția din 1913 în Bulgaria;
- Fotografi și reproduceri în gips a cetăților romane și române;
- Fotografi și copii ale pieselor din muzeele din Ardeal, Bucovina, Polonia etc., a steagului românesc aflat a Iohaneum-Gawehr-Gallerie din Dresda;
- Fotografi de pe steagurile lui Ștefan cel mare la Muntele Atos și cel a lui Mihnea dela Belgrad;
- Portrete ale Domnilor războinici sau copii bune.

Pentru a fi o direcție unică la muzeu și pentru a avea și oamenii cei mai bine pregătiți, propun a se înființa o comisiune, compusă din: directorii muzeelor de artă națională și de antichități și un ofițer superior care să fie însărcinată a strânge materialul, al clasa și așeza.

Pentru a putea restabili gloriosul trecut militar al neamului nostru, comitetul conducător al Secțiunei militare a muzeului național face un călduros apel către toți românii să dăruiască sau să imprumute muzeului ori ce obiect ce ar putea interesa acest trecut. Pentru orice obiect se va elibera chitanță în regulă.

Este de dorit ca la fiecare obiect să se ataseze un mic istoric, arătând cum și de unde provine.

Imediat ce clădirea Muzeului Național va fi gata, obiectele vor fi expuse în sălile destinate Secțiunei militare și se va indica prin etichete vizibile, numele donatorilor diferitelor obiecte.

Generalul Hötzendorf despre situația războiului. După informațiunile ziarului »Az Est« șeful statului major austro-ungar a făcut unui ziarist italian următoarele declarațiuni:

Teatrul principal de războiu îl formează acum Polonia și Galiciia. Aici se va da lupta decisivă. Campania în Sârbia este numai o

acțiune de rangul al doilea, a cărei soarte se va hotărâ deasemenea în nord.

Ziarele italiene m-au invinovațit, că fac o politică militară dușmană Italiei. Aceasta nu e adevărat. In calitate de șef al statului major mi-am împlinit numai datoria, căutând să asigur prin întăriți toate granițele Monarhiei.

Am o deplină încredere în armata noastră. Ea a dovedit că la noi nu există deosebiri de naționalități, când răsună glasul de chemare al Domnitorului.

Pentru răniții români din Turda.

A p e l.

Se apropie sf. sărbătorii ale nasterii Domnului, a anului nou și a Bobotezii. Fericit, cel ce și în anul acesta de grea încercare, le poate petrece în satul și în casa lui, încunjurat de dragostea părinților și a copiilor.

Dar indoit de jalnic va fi praznicul pentru bieții al noștri soldați, cari vor petrece și noaptea sfântă a nasterii mântuitorului afară pe câmpul de luptă.

In loc de cântece de stea și colinzi vor asculta susetul fioros al tunurilor, șueratul nelncetat al gloanțelor.

Dar triste vor fi sărbătorile și pentru cei ce le vor petrece pe patul de durere din spitauri, deasemenea departe de toți aceia cu cari în alți ani împreună le-au prăsnuit.

In spitalele din orașul nostru Turda sunt peste 500 de răniți dintre cari 80% sunt Români.

După cum suntem informați simțul de jertfă și societății damelor maghiare din loc pregătește pe seama răniților, pentru sara de Crăciun al catolicilor, o mică sara de împărțind tuturor răniților mici daruri de Crăciun.

Subscrisa Reuniune a femeilor române din Turda-Arieș, care și până acum s'a împlinit datoria ce s'aspușcă și creștinească față de cei răniți colectând și împărțind prietare, el albituri și haine — și-a adus aminte, că are deasemenea o datorință, și sfântă și națională, ca și în sara Crăciunului românesc să se apropie cu mâna plină de bravii noștri soldați aliațori prin spitalele din Turda și să cerce ale alea durerile trupului și mai ales alea sufletului lor.

In scopul acesta a hotărât, ca pe lângă suma ce-o va rupe din modestul lor fond de rezervă, și pe lângă contribuiriile intelectualiilor din Turda, să se adreseze prin acest apel către toate soriorele, în linia primă din comitatul Turda-Arieș, dar și din alte părți ca să îndemne pe intelectuali românii, ca obicinutele rescumpărări ale feliicitărilor de anul nou să le doneze în favorul răniților din Turda.

In numele mlei creștinești ne adresăm către stimatele dne din Câmpeni, Bistrița, Offenbala, Lupșa, Salclua, Iara Inferioară, Ludoșu de Mureș etc., ca numai decât să pornească câte-o colecție în cercul cunoșcutilor lor, iar sumele adunate să le trimită cel mult până în 1 Ian, st. n. pe adresa casieriei reuniunii: Augusta Dr. Moldovan în Turda, pentru ca să avem vreme să facem cumpărările de lipsă până în sara Crăciunului.

Numele donatorilor se va face cunoscut prin foi într-o mulțămintă publică încă înainte de anul nou.

Apelăm încă odată la simțul de datorie al femeilor noastre.

Alinarea durerilor celor nenorociți e cea mai frumoasă lature a sufletului femeii române.

Pentru reuniunea femeilor române din Turda:

Lucreția Murașianu Dr. Augustin Rațiu președintă. secretar.

ȘTIRI.

— 11 Decembrie n. 1914.

O conferență a conțelul Tisza. In fața unui public distins conțele Tisza a ținut alaltieri o conferență despre celelele războiului asupra caracterului național» spunând între altele:

Pe lângă multele grozăvii ale

unui războiu se manifestă efectul purificator, înălțător și nobilizător al acestuia în faptul, că fiecare știe: acum a sosit timpul să servim scopurilor superioare cu credință și cu cea mai mare jertfire de sine. Războiul pune pe fiecare în fața problemei: de-a fi sau a nu fi a omului, a familiei și a națiunei.

Astăzi nu mai există certuri și discordii, căci în internul sufletului omenesc viază astăzi numai sentimentul purificat și nobilizat. In zilele groaznice ale războiului se manifestă marelle adevăr, că fiecare membru al națiunei este fratele celuiial, că deosebiri confesionale, de clasă și naționale se spulberă, ca și când n'ar fi existat niciodată în această țară...

Avansamente. Monitorul Oastel Nro. 101 publică o nouă serie de ofițeri în rezervă avansați, între cari găsim următorii Români:

La rangul de locotenent i. r. la arma artileriei au fost avansați sublocotenentii i. r. Basiliu Micula reg. de art. 21, Leo Bohățiel reg. de art. 35 și Dr. Ioan Vancea reg. de art. de cetate 2.

La rangul de sublocotenent i. r. la arma infanteriei: aspiranții de ofițeri, Ștefan Tamaș reg. de inf. 51, Samuil Șuran reg. de inf. 51 și Dr Iuliu Chereches la reg. de infanterie 62.

Decorați. In 2 Dec. au fost decorați următorii soldați români al regimentului nostru de infanterie Nr. 31 din Sibiu: Cu medalia de argint clasa a 2-a pentru vitejie: Mihai Sașan stegar I. res, Nicolae Stolca sergent, George Gebenei rezervist, Nic. Bratu rezervist, George Muntean infanterist, Ioan Moldovan sergent, Ștefan Moldovan inf., Temistocle Sârbul stegar I. res.

Dela frați la frați. Din București ni se anunță: Numeroși deputați români au adresat de curând înființatei Ligii parlamentare italo-române din Roma următoarea telegramă:

Insufleții de nestrămotate sentimente de iubire și de solidaritate, față de nobilul popor italian, salutăm cu entuziasm constituirea »Ligii italo-române« în scopul de a asigura legăturile dintre țările noastre surori, unite prin originile și aspirațiunile lor.»

In camera franceză prim-ministrul Viviani a declarat, că Franța se va lupta până la definitivă eliberare a Europei. Franța vrea să restabilească Belgia și să distrugă militarismul prusian. Guvernul e sigur de succesul său. Creditele sunt ferme, iar situația financiară favorabilă.

Pens onări și numiri militare. Biroul telegrafic ung. comunică cenzurat:

Maj. Sa a trecut la pensie din cauza sanitare la proprie cerere pe feidz-ugmeisterul Oskar Potiorek și a numit pe generalul de divizie Ștefan Sarkotic comandant general în Bosnia și Herțegovina încredințându-l și agendele de șef al țării.

Mai departe a fost numit arhiducele Eugen comandant suprem al armatei de sud.

Apollo-Blo. Program pentru Vineri în 25 și Sâmbătă în 26 Dec. la carele 1/2, 4, 6, și 8 care: Serat Toni-Sylva. Cele mai proaspete actualități de pe câmpul de luptă. »Muceca« (Vedere), »Fieca Toreodorului« comedie minunată, »Nely« I. parte. Romanul unei fete-fiorarese din capitală, Dramă în 4 acte în rolul principal celebra »Toni-Sylva«.

Provocare de a concura!

La orașul liber regesc Brassó a devenit vacant prin pensionare un post de moașă orășanească, care trebată ocupat.

Venitele împreunate cu acest post sunt următoarele :

- Plata fixă adevă salariu 950 cor. anual.
- Bani de cortel anual 350 cor.
- Adause din cinci în cinci ani câte 50 cor.

Rugărilor provăzute cu: diploma de moașă, cu atestat de moralitate, cu un atestat medical de sănătate și cu atestat de botez sunt a se înalta la subscrisul până'n ziua de 10 Ianuarie 1915.

Rugări solite mai târziu sau ne-provăzute cu documentele recerute nu vor fi luate în considerare.

Brasov în 22 Dec. 1914.

1—1

Jekelius, vice-comite.

Proprietar :

Tip. A. Mureșianu : Branisce & Comp. Redactor responsabil : Ioan Lacea.